

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Systém ochrany označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov je v Európskej únii (ďalej len „EÚ“) charakterizovaný existenciou rôznych a rozdielnych úrovní právnej ochrany. Pri určitých druhoch výrobkov je **ochrana zabezpečená na úrovni EÚ** prostredníctvom nariadení, tzn. prostredníctvom právnych aktov EÚ, ktoré majú všeobecnú platnosť, sú záväzné vo svojej celistvosti a sú priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch (čl. 288 ZFEÚ). Konkrétne ide o tieto nariadenia, resp. výrobky:

- **poľnohospodárske výrobky a potraviny** [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 z 21. novembra 2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny v platnom znení],
- **víno** [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 v platnom znení],
- **aromatizované vínne výrobky** [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 251/2014 z 26. februára 2014 o vymedzení, opise, obchodnej úprave, označovaní a ochrane zemepisných označení aromatizovaných vínnych výrobkov a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 1601/91],
- **liehoviny** [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/787 zo 17. apríla 2019 o definovaní, popise, prezentácii a označovaní liehovín, používaní názvov liehovín pri prezentácii a označovaní iných potravín, ochrane zemepisných označení liehovín, používaní etylalkoholu a destilátov poľnohospodárskeho pôvodu v alkoholických nápojoch a o zrušení nariadenia (ES) č. 110/2008].

Pre iné druhy výrobkov, ktoré sú súhrnne označované ako **tzv. nepoľnohospodárske výrobky** (non-agricultural goods) v súčasnosti **neexistuje ochrana označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov na úrovni EÚ**. Tieto sú v niektorých členských štátoch chránené prostredníctvom špecifických právnych noriem týkajúcich sa konkrétnych výrobkov, resp. prostredníctvom národných právnych predpisov súhrnne upravujúcich oblasť označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov. Druhá z uvedených možností platí aj pre Slovenskú republiku; v súčasnosti je ochrana na vnútroštátnej úrovni zabezpečená prostredníctvom zákona č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (predchodcom zákona č. 469/2003 Z. z. bol zákon č. 159/1973 Zb. o ochrane označení pôvodu výrobkov, ktorý bol s účinnosťou od 1. decembra 2003 zrušený). Ochrana označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov na vnútroštátnej úrovni má teda v Slovenskej republike dlhodobú tradíciu a existovala už pred pristúpením Slovenskej republiky k EÚ, a to bez obmedzenia na určité druhy výrobkov.

Nie je možné nespomenúť, že Európska komisia už od roku 2011 zvažuje možnosť rozšírenia ochrany označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov aj na oblasť

nepoľnohospodárskych výrobkov (Bližšie informácie sú dostupné napríklad na: <https://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/geographical-indications/non-agricultural-products/>). Hodnotenie oblasti zemepisných označení je predmetom pracovného programu Európskej Komisie na rok 2020 [iniciatíva v rámci programu REFIT - hodnotenie zemepisných označení a zaručených tradičných špecialít pomôže posúdiť súlad medzi rôznymi časťami právneho rámca pre systémy kvality EÚ a poskytne príležitosť na zváženie potreby jeho zlepšenia (modernizácia, zjednodušenie a zefektívnenie). Jeho výsledky môžu slúžiť ako základ pre úvahy o potrebe regulačných zmien týkajúcich sa systémov kvality EÚ.]. Rovnako v návrhu Akčného plánu pre duševné vlastníctvo 2020 Európska komisia zdôrazňuje, že na úrovni EÚ systém sui generis ochrany označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov pre nepoľnohospodárske výrobky neexistuje a jeho zavedenie bude predmetom úvah (<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12510-Intellectual-Property-Action-Plan>).

Pristúpenie Slovenskej republiky k EÚ ako aj vývoj v oblasti ochrany označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov zabezpečovanej na úrovni EÚ v ostatnom období obmedzilo, resp. obmedzuje možnú ochranu poskytovanú na vnútroštátnej úrovni členských štátov len na určité typy výrobkov (tzv. nepoľnohospodárske výrobky, na ktoré nie je možné udeliť ochranu podľa existujúcich nariadení EÚ).

Napríklad nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 z 21. novembra 2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny poskytujúce ochranu pre poľnohospodárke výrobky a potraviny výslovne pripúšťa možnosť ochrany len na úrovni EÚ (pozri body 19 a 24 preambuly nariadenia EÚ/1151/2012, v zmysle ktorých *zabezpečenie jednotného dodržiavania práv duševného vlastníctva na celom území Únie týkajúcich sa názvov chránených v Únii je prioritou, ktorú možno efektívnejšie dosiahnuť na úrovni Únie, resp. aby boli označenia pôvodu a zemepisné označenia na území členských štátov chránené, mali by byť zapísané do registra iba na úrovni Únie*). V prípade ostatných nariadení upravujúcich vína, aromatizované vínné výrobky a liehoviny takéto jednoznačné konštatovanie síce absentuje, avšak z preambuly rozhodnutia Rady (EÚ) 2019/1754 zo 7. októbra 2019 o pristúpení Európskej únie k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach je možné vyvodiť, že členské štáty by nemali mať vnútroštátne systémy na ochranu označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov ani v prípade vína, aromatizovaných vínnych výrobkov a liehovín [pozri bod 5 preambuly rozhodnutia (EÚ) 2019/1754, v zmysle ktorého *„pokiaľ ide o určité poľnohospodárske výrobky, Únia zaviedla jednotné a komplexné systémy na ochranu zemepisných označení pre vína (1970), liehoviny (1989), aromatizované vína (1991) a ďalšie poľnohospodárske výrobky a potraviny (1992). Na základe výlučnej právomoci Únie podľa článku 3 ZFEÚ by členské štáty nemali mať vnútroštátne systémy ochrany na ochranu poľnohospodárskych označení pôvodu a zemepisných označení tretích členských krajín Osobitnej únie“*]. V súvislosti s uvedenými druhmi výrobkov je potrebné zmieniť aj Vyhlásenie Komisie 2019/C 360/02, konkrétne *„Komisia by ďalej chcela pripomenúť, že vzhľadom na to, že Únia uplatňuje v oblasti poľnohospodárskych zemepisných označení svoju vnútornú právomoc, členské štáty EÚ nemôžu mať vlastné vnútroštátne systémy ochrany zemepisných označení“*.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie vo veci C-478/07 z 8. septembra 2009, v ktorom Súdny dvor poukázal na základný cieľ nariadenia upravujúceho oblasť označení pôvodu a zemepisných označení v prípade poľnohospodárskych výrobkov a konštatoval, že *riziko ohrozenia základného cieľa, ktorým je zaručiť kvalitu dotknutých poľnohospodárskych výrobkov je o to väčšie, že na rozdiel od ochranných známok nebolo paralelne prijaté nijaké opatrenie na úrovni Spoločenstva, ktoré by harmonizovalo prípadné vnútroštátne režimy ochrany zemepisných označení. Z toho je potrebné vyvodiť záver, že cieľom nariadenia č. 510/2006 nie je upraviť popri vnútroštátnych úpravách, ktoré môžu ďalej existovať, doplnkový režim ochrany kvalifikovaných zemepisných označení, ako je napríklad režim zavedený nariadením Rady (ES) č. 40/94 z 20. decembra 1993 o ochrannej známke spoločenstva, ale stanoviť jednotný a výlučný režim ochrany týchto označení.*

V nadväznosti na uvedené je možné konštatovať, že **jedným z cieľov** predkladaného návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, je

- jednoznačné vymedzenie pôsobnosti právnej úpravy označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov v právnom poriadku Slovenskej republiky. Konkrétne ide o poskytnutie ochrany na vnútroštátnej úrovni kategórii výrobkov, pri ktorej právo EÚ existenciu ochrany na vnútroštátnej úrovni členských štátov pripúšťa, tzn. kategórii tzv. nepoľnohospodárskych výrobkov.

Ďalšie, nemenej dôležité, ciele predkladaného návrhu zákona je možné definovať ako

- reflektovanie zmien vyplývajúcich z pristúpenia EÚ k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach pri rešpektovaní kompetencií Komisie ustanovených nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1753 z 23. októbra 2019 o činnosti Únie po jej pristúpení k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach. Uznesením vlády SR č. 4 zo dňa 15. januára 2020 bolo predsedovi Úradu priemyselného vlastníctva SR uložené prijať opatrenia na vnútroštátnej úrovni k uvedenému nariadeniu (EÚ) 2019/1753 ako aj k samotnému Rozhodnutiu Rady (EÚ) zo 7. októbra 2019 o pristúpení Európskej únie k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach;
- potreba úpravy tzv. „národných“ fáz postupov, ktorých vykonávanie je v systéme ochrany označení výrobkov a zemepisných označení výrobkov ponechané nariadeniami EÚ na členské štáty, a to predovšetkým v súvislosti s novým nariadením o liehovinách [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/787 zo 17. apríla 2019 o definovaní, popise, prezentácii a označovaní liehovín, používaní názvov liehovín pri prezentácii a označovaní iných potravín, ochrane zemepisných označení liehovín, používaní etylalkoholu a destilátov poľnohospodárskeho pôvodu v alkoholických nápojoch a o zrušení nariadenia (ES) č. 110/2008]. Uznesením vlády SR č. 4 zo dňa 15. januára 2020 bolo predsedovi Úradu priemyselného vlastníctva SR uložené prijať opatrenia na vnútroštátnej úrovni k uvedenému nariadeniu (EÚ) 2019/787,

ktoré je v časti týkajúcej sa zemepisných označení v gescii Úradu priemyselného vlastníctva SR.

Súčasťou predkladaného návrhu je aj zmena zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov; zmena implementačného charakteru sleduje prispôsobenie textu zákona terminológii použitej v legislatíve EÚ.

Návrh zákona nemá, vplyvy na rozpočet verejnej správy, podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, na informatizáciu spoločnosti a ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami [Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva; Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (Dohoda TRIPS); Lisabonská dohoda o ochrane označení pôvodu a o medzinárodnom zápise označení pôvodu], ktorými je Slovenská republika viazaná a je v súlade s právom EÚ.